

۱۳۸۷/۱-۶

انسان شناسی

مؤلف:

محمد پاسایی

سرشناسه	پاشایی، محمد، ۱۳۲۵
عنوان و نام پدیدآور:	انسان شناسی / محمد پاشایی
مشخصات نشر:	بابل: دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بابل، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری:	۱۲۲ ص
شابک:	۲۵۰۰ ریال؛ ۶-۵۹-۷۵۰۹-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست ریزی:	فیا
یادداشت	کتابخانه: ص. ۱۰۵-۱۲۲؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع:	انسان شناسی
شناسه افزوده	دانشگاه علوم پزشکی بابل
رده بندی کنگره:	۱۵/ب۸ الف ۱۳۹۷
رده بندی دیویی:	۳۰۱
شماره کتابشناسی ملی:	۱۷۹۳۶۷۸

• انسان شناسی

- چاپ و نشر: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی بابل
- صفحه آرایی: فاطمه بنار (معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه)
- طراحی جلد: کاسپین گرافیک (بابل)
- چاپ جلد: نیما بابلسر ۱۳۹۷
- نوبت چاپ: اول،
- تعداد: ۱۰۰۰ جلد

ISBN: 978-964-7509-59-6

شابک: ۶-۵۹-۷۵۰۹-۹۶۴-۹۷۸

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	پیش گفتار
۲	اهمیت بحث از نگاه آیات، روایات و سخنان بزرگان
۵	ساختار کتاب
	فصل اول: کلیات
۸	تعریف لغوی انسان
۸	تعریف اصطلاحی انسان
۹	شیوه های انسان شناسی
۱۲	دیدگاه های صاحب نظران غرب در مورد انسان
۱۴	اهمیت و ضرورت انسان شناسی
۱۴	الف) از منظر اندیشه های بشری
۱۵	ب) از منظر دین و آموزه های وحیانی
	فصل دوم: آفرینش انسان
۱۹	دیدگاه های صاحب نظران در مورد منشا پیدایش انسان
۲۰	نقد و بررسی
۲۲	قرآن و مسئله ی آفرینش انسان
۲۳	پاسخ به شبهات
۲۶	خلقت و آفرینش سایر انسان ها
	فصل سوم: اثبات روح ملکوتی انسان و استقلال آن
۳۰	آشنایی با چند واژه ی کلیدی
۳۲	تعریف نفس از دیدگاه حکما
۳۳	تعریف نفس از دیدگاه علمای اخلاق
۳۴	دلایل اثبات روح ملکوتی انسان و استقلال آن
۳۴	الف) دیدگاه قرآن کریم

۳۷	ب) دلایل عقلی
۳۹	ج) شواهد تجربی
	فصل چهارم: طبیعت و سرشت انسان
۴۷	دیدگاه‌های مختلف درباره‌ی فطرت و سرشت انسان
۴۷	منکران سرشت واحد
۴۸	طرفداران فطرت و سرشت واحد
۴۹	دلایل اثبات فطرت
۵۱	فطرت در قرآن
۵۳	فطرت از دیدگاه روایات
۵۴	ویژگی‌های انسان از بدگاه اسلام
۵۵	الف- ویژگی‌های مثبت
۵۶	ب- ویژگی‌های منفی
۵۷	پاسخ به یک سوال
	فصل پنجم: فلسفه آفرینش
۶۰	مقدمه
۶۰	عوامل و زمینه‌های طرح سوال
۶۱	فلسفه‌ی خلقت و آفرینش در جهان بینی الهی
۶۱	تحلیل عقلی و فلسفی هدف آفرینش
۶۴	فلسفه‌ی آفرینش در نگاه آیات و روایات
	فصل ششم: سعادت و کمال
۷۰	مقدمه
۷۰	بررسی معانی واژه‌ها و اصطلاحات موضوع بحث
۷۰	سعادت و شقاوت
۷۱	کمال و ارتباط آن با سعادت
۷۱	تفاوت کمال با سعادت
۷۲	لذت و ارتباط آن با سعادت

۷۲	تفاوت لذت با سعادت
۷۲	دیدگاه های گوناگون درباره ی سعادت و کمال
۷۳	الف - دیدگاه حکمای قدیم درباره ی سعادت و کمال
۷۳	ب- دیدگاه هندوها درباره ی سعادت و خوشبختی
۷۳	ج- دیدگاه بودائی ها درباره ی سعادت و کمال
۷۴	نقد و بررسی
۷۵	سعادت و کمال در دیدگاه لذت گرایی
۷۵	نقد و بررسی
۷۶	سعادت و خوشبختی در جهان امروز
۷۶	نقد و بررسی
۷۶	دیدگاه اسلام در باره ی سعادت و کمال
۷۷	مصادیق سعادت و کمال
۷۷	الف - توجه به جسم و نیازهای جسمانی
۷۸	ب- تأمین نیازمندی های مادی و اقتصادی
۷۹	سیره ی عملی رهبران الهی
۸۱	تقویت جان و پرورش عقل و فکر از ارکان اصلی سعادت بشر
۸۲	شیوه تفکر و به کار گیری عقل در کلام وحی
۸۲	نتیجه ی بحث
	فصل هفتم: جبر و اختیار
۸۵	مقدمه
۸۵	دیدگاه اشاعره نسبت به افعال اختیاری انسان
۸۷	نقد و بررسی دیدگاه اشاعره
۹۰	نادرستی نظریه ی کسب
۹۱	علم پیشین الهی و اختیار انسان
۹۳	نقد و بررسی
۹۴	رقم خوردن سرشت انسان های خوب و بد قبل از آفرینش

۹۷	نقد و بررسی
۹۹	تاریخچه‌ی پیدایش معتزله
۱۰۰	وجه تسمیه معتزله
۱۰۱	دیدگاه معتزله نسبت به افعال اختیاری انسان
۱۰۱	نقد دیدگاه معتزله
	الف - از دیدگاه عقل
۱۰۲	ب - از دیدگاه آیات
۱۰۳	ج - از دیدگاه روایات
۱۰۴	نتیجه گیری بحث
۱۰۵	فهرست منابع و مآخذ

اترعم انک جرم صغیر و فیک انطوی العالم الاکبر

در آموزه های تمامی ادیان آسمانی، به ویژه فرهنگ متعالی اسلام، پس از خداشناسی مهمترین و محوری ترین مسئله، شناخت انسان و ابعاد وجودی اوست که از جهات مختلف حایز اهمیت است چرا که:

اولاً: شناخت انسان، شناخت خویشتن است. بدیهی است که شناخت خویشتن که شناخت «من» است، از شناخت غیر «من»، از اولویت برخوردار است.

ثانیاً: در متن دینی، انسان به تنهایی عالم اکبر معرفی شده است؛ همان گونه که در اشعار منسوب به امیرالمؤمنین آمده است:

اترعم انک جرم صغیر و فیک انطوی العالم الاکبر

و انت الکتاب المبین الذی بحرفه یتظهر المضمیر^۱

آیا گمان می بری که جرم کوچک هستی در حالی که عالم بزرگتر در وجود تو پنهان است؟ تو همان کتاب مبینی هستی که با وفای حقان و اسرار آن آشکار می شود.

لذا مولوی می گوید: که هیچ یک از علوم و معارف اهمیت و شایستگی معرفت نفس و خودشناسی را ندارد و در ادامه می گوید که بزرگترین عقده ای که بشر در کار دنیا آخرت خود دارد، همین است که خود را بشناسد و راه سعادت و شقاوت را تشخیص بدهد و پیش خود هرگز نداند که در واقع سعید است یا شقی^۲.

ثالثاً: وضع هر گونه قوانین بدون شناخت انسان معنا نخواهد داشت. زیرا که تا انسان و نیازهای واقعی اش شناخته نشود، وضع قوانین حقوقی و اجتماعی و ... منطبق با واقعیت نخواهد بود، لذا قبل از هر چیز باید دانست که انسان کیست و چه جایگاهی در هستی دارد و استعدادها و نیازهای درونی او کدام است.

۱. دیوان الامام علی (ع) از محسن الامین ص ۸۱.

۲. مولوی نامه ج ۱ ص ۱۸۳.

رابعاً: خودشناسی ارتباط تنگاتنگی با هستی شناسی، راه شناسی و فرجام شناسی دارد که در آید بدان اشاره خواهد شد. به علاوه نقش خودشناسی در سازندگی اخلاقی نیز بر کسی پوشیده نیست چرا که عقیده‌ی دانشمندان علم اخلاق هدف نهایی اخلاق، تهذیب نفس و تکمیل فضایل انسانی است. بدیهی است که رسیدن به این هدف متعالی تنها از راه خودشناسی امکان پذیر است.

پیشینه بحث انسان شناسی:

شناخت انسان و حقیقت وجودی او از قدیمی ترین مسایلی است که اندیشه‌ی بشری را به خود مشغول ساخته است؛ در حقیقت باید گفت که مسئله‌ی انسان شناسی، پیشینه‌ای به درازای تاریخ بشر دارد؛ یعنی از ابتدای پیدایش خویش همواره این سؤال برایش مطرح بوده که کیست؟ و حقیقت و ماهیتش چیست؟ جایگاهی در جهان هستی دارد؟